

Richtlijn safehouses 2025

**Regio Hart
van Brabant**
SAMENWERKENDE GEMEENTEN

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
	1.1 Safehouses	3
	1.2 Situatie Hart van Brabant	3
	1.3 Safehouse Beschermd Wonen	4
2.	Toelatingseisen en uitgangspunten	4
	2.1 Toelatingseisen	4
	2.2 Overige uitgangspunten	5
	2.3 Medisch noodzakelijk verblijf	5
3.	Kwaliteit	6
4.	Uitstroom en vervolgondersteuning	7
5.	Financiering plaatsing en bijstand	7
	5.1 Financiering safehouseplaatsing	7
	5.2 Bijstand bij safehouseplaatsing	7

1. Inleiding

1.1 Safehouses

Safehouses vormen een relatief nieuwe voorziening die de afgelopen vijf jaar steeds vaker vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt ingezet als aanvulling op de klinische verslavingsbehandeling volgens het zogenaamde Minnesota-Model 1. De behandelaar bespreekt met de client wat aansluitend op de klinische verslavingsbehandeling helpend is bij het herstel.

In de gemeenten van de regio Hart van Brabant is aansluitend op een klinische verslavingsbehandeling verschillende ondersteuning voorhanden, zoals lotgenotencontact en meetings. Ook begeleiding of arbeidsmatige dagbesteding is mogelijk. De lokale gemeenten zijn verantwoordelijk voor dit aanbod.

Inwoners kunnen ook een ondersteuningsbehoefte hebben waarbij een safehouse de meest passende ondersteuning biedt. Een safehouse kan onder strikte voorwaarden vergoed worden door de gemeenten als een tijdelijke en bijzondere vorm van beschermd wonen. In principe zijn gemeenten niet verantwoordelijk voor behandeltrajecten.

De term 'safehouse' duidt op een veilige en gezonde, abstinente woonomgeving, waarin vaardigheden die essentieel zijn voor blijvend herstel na een verslaving worden aangeleerd en geoefend in een huiselijke omgeving met medeclienten.

1.2 Situatie Regio Hart van Brabant

In de regio Hart van Brabant is de gemeente Tilburg als centrumgemeente verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. Safehousetrajecten vallen hier ook onder. Of een cliënt in aanmerking komt voor een Wmo voorziening in de vorm van een safehouse bepaalt de regionale toegang Beschermd Wonen in opdracht van centrumgemeente Tilburg. Zij doen dit op basis van informatie van de behandelkliniek en een gesprek met de inwoner.

De regio Hart van Brabant heeft de uitvoering van Beschermd Wonen sinds 2023 belegd bij Siem. De safehousetrajecten vallen hieronder. Als de aanvraag wordt gehonoreerd, verzorgt Siem de safehouseplaatsing en de financiering en monitoring daarvan. Jaarlijks stellen Siem en de regio het beschikbare aantal plaatsen vast.

Om het safehouseproces in de regio Hart van Brabant goed te laten verlopen is er behoefte aan een toepasbaar afwegingsgt toelatingseisen en overige uitgangspunten.

Deze richtlijn is gebaseerd op:

- Eerder gehanteerde uitgangspunten
- Handreiking safehouses, VNG, oktober 2024²

¹ [blg-714593.pdf](#)

- Het kwaliteitsdocument van de vereniging kwaliteit safehouses³
- De uitgangspunten van ons inkoopbeleid; sober en doelmatig op basis van de governancecode zorg⁴.

1.3 Safehouse: Beschermd Wonen

Volgens de wettelijke definitie is er bij beschermd Wonen altijd sprake van 24 uur zorg en toezicht en een combinatie van zorg en verblijf (inclusief de huisvestingscomponent):

Beschermd wonen (Art. 1.1.1 Wmo 2015): “wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.”

De regio Hart van Brabant hanteert echter een bredere definitie. Onder Beschermd wonen valt ook Beschermd Wonen waarbij de inwoner zelf de huur betaalt, Beschermd Thuis en safehouseplaatsingen. Al deze vormen vallen onder de inkoop Beschermd Wonen 2023 van Siem.

Safehouseplaatsingen nemen hierbij wel een bijzondere positie in;

- Na afloop of bij voortijdige beëindiging van de safehouseplaatsing heeft de inwoner geen recht op Beschermd Wonen.
- Een safehouseplaatsing heeft in tegenstelling tot andere Beschermd Wonen toekenningen een maximale duur van 1 jaar.
- Het safehouse kan zelf bepalen of zij tussentijds de plaatsing beëindigt.
- Bij een safehouseplaatsing wordt de huisvestingscomponent niet vergoed.

2. Toelatingseisen en uitgangspunten

Een safehouse wordt in principe niet ingezet, *tenzij* andere voorziening niet toereikend zijn om maatschappelijke uitval of sociale uitsluiting te voorkomen of op te lossen. Daarbij gaat het om cliënten die na eerdere klinische behandelingspogingen (meervoud) terug zijn gevallen in de verslaving. Na een eerste klinische behandeling zetten we dus geen safehouse in. Er is dan immers geen reden om aan te nemen dat andere vormen van ondersteuning niet voldoende zullen zijn. Dat is immers nog niet eerder geprobeerd. Of we na een tweede of volgende klinische behandeling wel een safehouse inzetten, bepalen we aan de hand van onderstaande toelatingseisen en uitgangspunten.

2.1 Toelatingseisen

De aanvraag van de cliënt moet (ondersteund) worden door diens behandelaar. Bij de aanmelding moeten onderstaande stukken beschikbaar. Zolang deze stukken niet beschikbaar zijn, vindt er geen beoordelingsgesprek plaats.

- Een verklaring dat de behandelaar de aanvraag voor een safehouse-traject ondersteunt en kansrijk acht.
- De verslavingsgeschiedenis van de client, met een overzicht van eerdere ingezette ondersteuning en hulpverlening, inclusief klinische opnames en daarop aansluitende ingezette ondersteuning en hulpverlening
- Een beschrijving van de overige problematiek van de client
- Een beschrijving van de huisvestingssituatie van de client voor aanmelding en bij uitstroom safehouse.

Toelichting huisvestingssituatie

Een safehouse wordt niet ingezet om een woonprobleem op te lossen. Met andere woorden:

- als er gebrek is aan een passende woonplek maar er is strikt genomen geen noodzaak om na de behandeling in een safehouse te verblijven, wordt er geen safehouse ingezet.
- als vooraf duidelijk is dat er na afloop van het herstelproces in een safehouse geen passende huisvesting is, wordt er ook geen safehouse ingezet.

Daarnaast gelden de volgende criteria:

- Cliënt is inwoner van de regio Hart van Brabant
- Cliënt heeft een klinische behandeling volgens de 12 stappen Minnesota methodiek positief afgerond. De safehouseplaatsing vindt aansluitend plaats op de afronding van de klinische behandeling.
- Cliënt is gemotiveerd voor verblijf in een safehouse en kan die motivatie ook onder woorden brengen.
- Cliënt is na eerdere klinische verslavingsbehandelingen teruggevallen in de verslaving.
- Client is gebaat bij een veilige 'oefenplek' zonder de verleidingen van het oude verslavingsnetwerk.
- Client kampt met complexe multi-problematiek, zoals (nog niet) gediagnosticeerde psychische problematiek en psychosociale problematiek (zoals schulden, justitiële achtergrond, werk- en relatieproblematiek).
- Een safehouses kan alleen ingezet worden als andere hulp (bijvoorbeeld ambulante begeleiding) aantoonbaar niet toereikend is om maatschappelijke uitval of sociale uitsluiting te voorkomen of op te lossen.
- Client heeft zoveel begeleiding nodig dat een verblijf in een safehouse de goedkoopst adequate oplossing is

2.2 Overige uitgangspunten

- Cliënten betalen zelf hun huisvestings- en hotelmatige kosten. Alleen begeleidingskosten worden vergoed.
- Activiteiten op de locatie van de safehouseaanbieder of activiteiten in het kader van de behandeling worden niet separaat vergoed. Voor dagactiviteiten gericht op ontwikkeling of betaald werk buitenshuis is een vergoeding mogelijk. Of dit van toepassing is bepaalt Siem.
- Een beschikking voor een safehouse is altijd tijdelijk (maximaal 1 jaar).

- Een safehouse beschikking is géén beschikking voor een Beschermd Wonen plek. De beschikking vervalt zodra het safehouse traject (voortijdig) eindigt. De beschikking kan ook voortijdig eindigen, bij terugval in gebruik of overtreden van de huisregels van het safehouse. Dit bepaalt het safehouse. Deze beslissing wordt door het safehouse gedeeld met Siem en het Toegangsteam Beschermd Wonen. Zij volgen beide hierin de beslissing van het safehouse;
- Er worden géén beschikkingen afgegeven met terugwerkende kracht. Plaatsingen zonder beschikking zijn voor rekening en risico van de cliënt, verwijzer en/of safehouse aanbieder.
- Siem financiert de inzet van een safehouse met een maatwerkovereenkomst voor niet-gecontracteerde zorgaanbieders. Of Siem overgaat tot het contracteren van safehouseaanbieders bepaalt Siem zelf.
- De noodzaak van het verblijf in een safehouse weegt zwaarder dan de keuzevrijheid van de inwoner voor een specifiek safehouse. Dat betekent dat de inwoner een eenmalig aanbod krijgt en dat bij weigering geen nieuwe aanbod wordt gedaan.

2.3 Medisch noodzakelijk verblijf

Het streven is om direct aansluitend na een verblijf in de kliniek de plaatsing in het safehouse te organiseren. Klinieken dragen bij door de Toegang te informeren vanaf de start van een behandeling en door het verblijf niet te beëindigen als het vervolg nog niet is geregeld. De ZVW geeft hiervoor ook mogelijkheden. Zie de Werkwijzer medisch noodzakelijk verblijf.

In de situatie dat ontslag vanwege het ontbreken van de noodzakelijke vervolgvoorzieningen medisch onverantwoord is, kan het gerechtvaardigd zijn het verblijf in een ggz-instelling gedurende een redelijke termijn voort te zetten. De NZa heeft hiervoor de verblijfsprestatie 'verblijf met rechtvaardigingsgrond' (VMR) in het leven geroepen. De regiebehandelaar kan deze inzetten, de verzekeraar moet hier dan wel mee akkoord gaan.

De regio Hart van Brabant biedt geen overbruggingszorg

3. Kwaliteit

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om kwalitatief goede en passende Wmo-ondersteuning te bieden. Bij de inkoop Beschermd Wonen 2023 zijn hierover afspraken tussen de regio en Siem. In opdracht van de regio ziet Siem dan ook toe op de kwaliteit van de ondersteuning van de safehouses. Enerzijds door het aantal safehouses waar zij cliënten plaatst te verminderen en anderzijds door toe te zien op het gebruik van het kwaliteitslabel van de Vereniging Kwaliteit Safehouses (VKS) en haar eigen kwaliteitscriteria.

De regio ziet toe dat Siem de individuele trajecten monitort. Siem maakt met het safehouse afspraken over evaluatiemomenten, zodat alle betrokkenen goed op de hoogte blijven van de voortgang van het traject. De duur van de beschikking kan, in aansluiting op de voortgang in het traject, worden verkort en er kan ook eerder afgeschaald worden naar lichtere vormen van ambulante (na)zorg.

Het safehouse meldt bij Siem eventuele maatregelen gedurende het traject (zoals schriftelijke waarschuwingen, time-out) en voortijdige beëindiging. Het safehouse meldt ook kort verblijf van de client elders (i.v.m. vakantie of bijvoorbeeld interne therapie).

4. Uitstroom en vervolgondersteuning

Als er na (voortijdige) afronding van het safehousetraject nog Wmo ondersteuning nodig is, volgt de client het reguliere proces hiervoor binnen de regio Hart van Brabant. Hierin krijgt de inwoner geen voorrang op andere inwoners.

5. Financiering safehouse en bijstand

5.1 Financiering safehouseplaatsing

De herkomstgemeente (waar cliënt vandaan komt) is verantwoordelijk voor de Wmo financiering van de safehouseplaatsing. De regels “landelijke toegankelijkheid Beschermd Wonen” zijn dus niet van toepassing, omdat het een tijdelijke plaatsing betreft.

5.2 Bijstand bij safehouseplaatsing

Bij een safehouseplaatsing blijft de herkomstgemeente (waar cliënt vandaan komt) verantwoordelijk voor de bijstand, tenzij de persoon zich daar uitschrijft of inschrijft op een adres in de andere gemeente. De bijstand loopt dus door via de herkomstgemeente, ook al verblijft de persoon feitelijk elders.

Het juridisch kader hiervoor is de Participatiewet. In de Participatiewet geldt als domicilie: “De gemeente waarin de betrokkene woonplaats heeft, is verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstand.” (art. 40 lid 1 Participatiewet)

. Omdat het verblijf in een safe house altijd tijdelijk is, geeft de cliënt door dit verblijf niet automatisch de domicilie op. Een verblijf in een safe house (meestal maximaal 1 jaar, tijdelijk, beschermd en zorggericht) verandert de woonplaats niet, zolang de cliënt ingeschreven blijft op het adres in de gemeente van herkomst of als ingeschreven blijven staan niet mogelijk is duidelijk de intentie heeft om terug te keren.

In de praktijk wijken sommige gemeenten hiervan af en proberen ze de ontvangende gemeente te laten betalen voor de bijstand, vaak onder verwijzing naar “feitelijk verblijf”. Maar volgens de landelijke richtlijnen en jurisprudentie (zoals CRvB 29-01-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:271), geldt: “Verblijf in een maatschappelijke opvang of safe house is géén aanleiding om woonplaats (en dus bijstandsverantwoordelijkheid) over te dragen, tenzij de betrokkene zich daadwerkelijk uitschrijft en verhuist.”

Samenvattend; De herkomstgemeente blijft verantwoordelijk voor de bijstand, zolang:

- De persoon daar nog ingeschreven staat (mag ook op een briefadres zijn),
- Er sprake is van een tijdelijk verblijf in het safe house.

